

Pambıq bitməyirmi özgə eldə ya?

Bəlkə günəşidir sevgimə səbəb?

Axı günəşlidir bütün Asiya!³¹³

Gənc lirik qəhrəman ana yurd torpağının təkliyini, tənhalığını dəfələrlə vurğulamaqla Vətənin mahiyyətinin yalnız bənzərsizlikdə, qiymətsizlikdə və əvəzsizlikdə ifadə olunduğunu oxucunun beyninə həkk edirdi: “Bağların cənnətdir sənin deyərkən, Niyə əzizlərkən torpağını mən, Öpürəm: “Torpağın misilsiz, Vətən. Əslində torpağı adil təbiət, Bölüb verməmişmi yer üzünə tən? Neçün bu torpaqçün ağladı Firqət, Ey Kaşqar torpağı, yoxsulmudun sən?” Abdulla Aripovun vətənpərvər və dərin dərrakə sahibi olan lirik qəhrəmanı Vətəni nə üçün Məcnunənə bir sevgi ilə sevdiyinin səbəbini anlamağa və bunu anlatmağa çalışır:

Bəs neçün sevirəm Özbəkistanı,

Səbəbini söylə, desələr mənə,

Şairənə gözəl sözlərdən öncə

Mən təzim edirəm ana elimə.

Xalqım, tarix hökmü ilə sən əgər

Əbədi buzları Vətən etsəydin,

Bumbuz qarlıqları məkan etsəydin,

Mehr verməzdimmə mən o buzlara?!³¹⁴

Şair məsələnin mənəvi tərəfini dərinləndirən açmağa, Vətənə bağlılığın zəminini başa salmağa çalışır. Lirik mən təkid edir ki, sərvətləri bol və ya kasıb olmasından, cənnət kimi gözəl və ya təbiəti sərt olmasından asılı olmayaraq, doğma xalq yaşayan torpaq nadir və qiymətsizdir. Çünki yalnız əcdadların, neçə-neçə xalq övladlarının yaşadığı, öz alın təri ilə, qırmızı qanı ilə yoğurduğu yerlər ana torpağa çevrilir, baba yurda dönmür. İnsan yalnız belə torpağı gözlərinə sürtərək əziz bilir, Vətən adlandırır. Abdulla Aripovun Vətən haqqındakı ilk şeirlərində əziz və doğma babalar yurdunu səmimi bir mehrlə vəsf etməsi təsadüfi deyildi.

Mənim də var dostum, çırağım,

Onların şəninə şeirlər dedim.

Lakin tənha sevinən çağım,

Bircə səni sirdaşım bildim³¹⁵.

Gənc şairin Vətən sevgisi rəngarəng duyğular oyadır insan qəlbində. O Vətəni möhtəşəm bir məfhum, təntənəli bir varlıq, müəzzəm və son dərəcə ulu bir xilqət kimi deyil – yalnız onun özünəməxsus müqəddəs bir duyğu kimi, bakirə bir xilqət kimi, yalqızlığın pənahı və ümidi kimi, şikəstə və məhzun bir ruhun söykəndiyi dağ kimi vəsf edirdi. O Vətənə ithaf olunmuş nəğmələrində təntənəli, o dövr üçün dəb olan yüksək şadlıq ahənglərini deyil, sadə, səmimi, qəlbə yaxın izhar üsulunu seçdi. Zatən, ana Vətənə A. Aripov o vaxta qədər heç kimin səsləndirə bilmədiyini, ürəkdən

313 Abdulla Oripov. Yillar armoni. Toşkent, Ğ.Ğulom nomidaqi Adabiyot va sanat nəşriyoti, 1984, səh. 57.

314 Abdulla Oripov. Yillar armoni. səh. 57.

315 Abdulla Oripov. Yillar armoni, səh. 155.

gələn bir ahənglə müraciət edirdi. O sakit və həzin səslə Vətəni “sirdaşım” deyə səslədi. Bu “sirdaş” sözündə nə qədər mənalar vardı. O, cəsərlə Vətəni tənhalığın sirdaşı adlandırdı. Gənc şair həsrətlərlə dolu ömrünün mənə-məqsədi, həyat yollarının yoldaşı, yalnız qəlbinin dərddəşi – qəmdaşı deyə üz tutdu Vətənə:

Dərsiz deyil ömrüm də əsla,
Həsrlərdə bəzən ağladım.
Qəmlərimlə tənha qalanda,
Qəmdaşıım tək sənə bağlandım³¹⁶.

Ana Vətəni “sirdaşım”, “qəmdaşıım” deyə elan etmək onun böyüklüyünü, möhtəşəmliyini anlamazlıq deyildi, əlbəttə. Gənc şair Vətəni ayrı cür təsəvvür edirdi. Onun tərənnüm etdiyi Vətən daha həyati və real idi. Abdulla Aripov Vətəni yalnız Anaya olan sevgi ilə sevirdi. Yəni Vətən Ana kimi qayğıkeş, “qəmdaş” və “sirdaş” duyulurdu ona. Həqiqətən, Vətən - ən böyük anadır, amma əbədi, ölməz, həmişəyaşar Anadır Vətən!

Qucammaram mən səni hərgiz,
Sən asiman, mənə zərrə tən.
Qibləgahım, ümidim yalnız,
Sən ölməyən anamsan, Vətən...³¹⁷

Abdulla Aripovun lirikasında Vətən duyğuları əksərən övlad-ana yaşantıları kontekstində reallaşır. Şairin lirik qəhrəmanı Vətənlə bağlı hislərini daha çox bu yöndə ifadə etməyi xoşlayır:

Neçə məkanlarda seyr edib gəzdim,
Neçə mənzillərdə qurdum aşıyan,
Və böyük hikmətə mən də inandım,
Sevilən yerində əzizdir insan.
Ey yurdum, səndədir ruzum, qismətim,
Sən özün məskənim, sən özün şanıım.
Sən anam, bacımsan, yarımın mənəm,
Ey canım, cahanım, Özbəkistanım!”³¹⁸

Vətənin bu cür təlqini və tərənnümü yalnız Abdulla Aripov şeiriyyəti üçün deyil, digər altmışıncıların, yeni şairlərin yaradıcılığı üçün də səciyyəvi idi.

Altmışıncıların lirikasında yeni bədii inikas prinsiplərinin və real Vətən duyğusunun meydana çıxması tədrici bir proses idi. Daha doğrusu, “böyük Vətəndən” ana Vətənə, “siyasi Vətəndən” milli Vətənə keçid hadisəsi yeni şeiriyyətdə mühüm bir mərhələni təşkil edirdi. Tanınmış özbək ədəbiyyatşünası, filologiya elmləri doktoru, professor B. Norboyevin vurğuladığı kimi, sabiq imperiya dövründən ta altmışıncı illərə kimi heç bir şair cəsərlət edib, “Mənəm Vətənim yalnız Özbəkistandır” deyə bilməmişdi. Özbəkistan həmişə böyük Vətənin bir parçası kimi təqdim və təlqin olunurdu.³¹⁹ Həqiqətən də, 30-cu illərin ortalarından etibarən “optimist bədii inikas üsulu”nun təzyiqli nəticəsində ədəbiyyatda “böyük Vətəni” vəsf etmək ənənəsi qəti

316 Abdulla Oripov. Yıllar armoni, səh. 155.

317 Abdulla Oripov. Yıllar armoni, səh. 156.

318 Abdulla Oripov. Yıllar armoni, səh. 360.

319 Botir Norboev. İstiqlol va istedod tarbiyasi. Toşkent, “Okutuvçi” nəşriyoti, 1996, səh.43.

şəkildə hökmran mövqeyə çıxdı. Abdulla Aripov və nəsildəşləri yaradıcılığa başladığı vaxtlarda poeziyada bu ənənə hələ çox güclü idi. Görkəmli poeziya tənqidçisi yuxarıdakı fikirlərini davam etdirərək yazır: "...Abdulla Aripov "Mən neçin sevirəm Özbəkistanı?" şeirini real məntiqdən və həyatı ehtiyaclardan çıxış edərək yazıb. Həmin şeirində o, insan ana Vətənini onda əziz və doğma insanlar, dünyagörüşü və dili bir olan xalq yaşadığı üçün sevirmə kimi mühüm qayəni irəli sürür. Bu ideya o dövrdə şeiriyyətimiz üçün yenilik idi. Bu gün Özbəkistanı bu torpaqda özbək xalqı yaşadığı üçün sevirmə demək, adi bir şeydir. Amma o vaxtlar bu əsl qəhrəmanlıq idi. Bu fikrə, əlbəttə, Abdulla Aripov birdən-birə gəlməmişdi. Ən diqqətəlayiq cəhəti budur ki, şairin məənviyyatında və dünyagörüşündə baş verən ciddi dəyişiklik, dönüş prosesi onun şeiriyyatında ardıcılıqla əks edib"³²⁰. Etiraf etməliyik ki, Vətən və həyat haqqındakı görüşlərinin sürətli dinamikasını öz şeirlərində səmimiyyətlə ifadə etməsi Abdulla Aripov istedadının qüdrətindən xəbər verirdi. Zətən poetik etiraf və səmimiyyətin birliyi şəxsiyyətin və istedadın bütövlüyündən, əzəmətindən nişanədir.

Abdulla Aripovun yaradıcılığında və onun Vətənlə bağlı poetik axtarışlarında diqqəti çəkən əsas cəhətlərdən biri – şairin poeziyaya hələ gənclik çağlarında ikən gətirdiyi ən mühüm yenilik bu – Vətən anlayışına üç zaman kontekstində yanaşma bilmək bacarığı idi. Yəni gənc sənətkar Vətəni təkcə bugünkü gün nöqtəyi-nəzərindən deyil, həm də ötmüş və istiqbal kontekstində də dəyərləndirməyə can atırdı. Şair bir tərəfdən Vətənin çağdaş reallıqlarını və gözəlliklərini ilhamla tərənnüm edirdisə, ikinci tərəfdən ana yurdun dürlü vəqəəllərlə, mübarizələrlə zəngin tarixini, xüsusən qəmli və məhzun keçmişlərini də övlad mehri, oğul məhəbbəti ilə vəsf edirdi: "Tarix dediyimiz sirlə qismətdir, Önündə acizdir hətta ki, Xuda. Kimi o incidib, etməmiş təhqir, Kimi o yurdundan etməmiş cüda. Mənim də Vətənim cənglər şahidi, Mənim də Vətənim görmüş ahu-zar. Mənim də ruhumda əcdadlar ahı, Mənim də qanımda qılınc pası var. Minarlar deyil bu fələyə qəsəm, Qisaskar babalar getmişlər sancıb. Çəkdiyim qəmləri mən bir-bir saysam, Ölmüş fironlar durarlar qaçıb"³²¹.

A.Aripovun vətəndaşlıq poeziyasında mühüm yer tutan gözəl əsərlərdən biri "Qarşı nəğməsi"dir (1970). Heca vəzninin on dördlüyündə yazılmış bu böyük şeir şairin öz doğma Vətəni Qaşqadərya vilayətinin paytaxtı qədim Qarşı şəhərinə it-haf edilib. Bu böyük şeir "Mən bu çöllər qoynunda doğulub aldım kamal, Köhnə sərdabələrdə gömülüb qaldı dərdim" deyə əzəmətli bir ahənglə başlanır. Şairin öz doğulduğu yurda pak və sonsuz məhəbbəti möhtəşəm söz yollarında bütün əzəməti ilə canlanır:

Mən bugün, ey yurdum, dik durmuşam qarşında,

At fırlanıb öz yerin tapar demişlər daim.

Sənə bir nəğmə qoşmaq şərəfi var başımda,

Ey sən, səhrayı xalqım, ey sən doğulan yerim.³²²

Şair yaradıcılığında yüksək obrazlılıq həmişə heyrətamiz səmimiyyət və həyatiliklə üzvi surətdə birləşir. Təbii ki, A. Aripovun əksər vətənpərvərlik ruhundakı

320 Botır Norboev. İstiqlol və istedad tarbiyası, səh. 44.

321 Abdulla Aripov. Yıllar armonı, səh.140.

322 Abdulla Aripov. Yıllar armonı, səh. 227.

əsərlərində, o cümlədən, “Qarşı nəğməsi”ndə də bunu bariz şəkildə görmək olar: “Kim söyləyər qoynunda ilham vardır həmişə, Xüsusən sərətanın od saçdığı anlarda. Bir nəfəs təklifinə qulaq assa nəbada, Hər bir şairin də tükənər hövsələsi”³²³. Bu misraları oxuyarkən Vətən təsəvvürləri ancaq ana yurd hüsnünə və gözəlliklərinə həsr olunmuş şeirlərin təsiri ilə formalaşmış oxucuda bir az təəccüb də yarana bilər. Çünki Abdulla Aripovun Vətən şeirləri və xüsusən də, “Qarşı nəğməsi” ənənəvi tərənnüm lirikası üslubunda yazılmayıb. Bu şeirdə biz Vətənə böyük sevgi ilə yanaşı, həm də onun həyati və realist obrazını görürük. Bu sanki Vətəni “əbədi buzlaqlar olsaydı” belə sevəcəyinə and içən lirik “mən”in öz məhəbbətində və sevgi əxlaqında sədaqətliyini, sabitliyini göstərən poetik qərardır. Elə bu səbəbdən də gənc şair ana yurdunu vəsf edərkən yerli-yersiz təşbəhlərə, həyati olmayan bənzətmələrə müraciət etmir. Sələflərin sıx-sıx işlətdiyi havayı və şişirtmə obrazlara ehtiyac duymur. Canı qədər sevdiyi ana yurdunu və onun sərt təbiətini necə var elə - təbii təsvir etməyi qarşısına məqsəd qoyur.

Bu yerlərin varı bu – qızıl qumlu səhradı,
Yalnız ilğim rəqs edər yandırıcı istidə.
O qədər gözəl deyil səhranın varlıqları,
Nəsrə yaraşmasa, yaraşmayır nəzmə də³²⁴.

Lakin şairin həqiqətpərəstliyi qəlbindəki dəruni sevginin odunu, hərarətini əsla soyuda bilmir. Əksinə lirik mənənin Vətənə pərəstişdən doğulmuş, Tanrı eşqinə bənzər ana yurd sevgisi həqiqi və həyati bədii detallarda, dəfələrlə gözlə görülmüş və ömrünün ayları, günləri, anları sayı qədər könlündən keçən tərif və təsvirlərdə daha cazibədar, şairanə əks edir:

Lakin onun baharı, ey sən, çöllər baharı,
Darıxdığım anamın vüsalı sən tək şirin,
Erkən günəş yandırır, olsa da qəlbə zarı,
Lalə kimi köksündə qara xalı gizlidir.³²⁵

Bu mətnə biz son dərəcə gözəl bir poetik mənzərə ilə üz-üzə gəlirik. Müəllif təkrarsız bir məharətlə göz işlədikcə uzanan, yamyaşıl libas geymiş düzənlik və çöllərin bahar sevincini bir rəssam həssaslığı və dəqiqliyi ilə gözlərimiz önündə canlandırır. Cəmi bir neçə bənddə şair bənzərsiz səhra baharının hədsiz qısa “ömür yolunu”, onun doğulmasını, gözəlliyinin zirvəsini və nəhayət, günəşin qaynar şüalarından tez-tələsik yanıb-yaxılmasını – erkən xəzan olmasını heyrətamiz və təəssüflə yoğrulmuş ecazkar bir duyğu ilə təsvir edir. Abdulla Aripovun poeziyasında, Vətəni təhlil və təsvir edən şeirlərində poetik təsvirin şeiriyyət qəliblərini və hüdudlarını aşması, yarım çıxması, bədii təfəkkürün lirikanın əzəli romantik məkanından sərt realizm məkanına – saf nəsrin belə çox zaman təsvirinə cəsarət etmədiyi realist təfsilatlar kontekstinə keçməsi artıq tamamilə başqa bir estetik məzmunə və keyfiyyətə malik bədii hadisədir. Bunu da “Qarşı nəğməsi”ndə gördüyümüz gözlənilməz poetik möcüzələrdən biri kimi dəyərləndirmək vacibdir: “Ayaq açmış quzu tək titrəyər gömgöy otlar,

323 Abdulla Oripov. Yillar armonı, səh. 228.

324 Abdulla Oripov. Yillar armonı, səh. 228.

325 Abdulla Oripov. Yillar armonı, səh. 228.

Gömgöy mavi səmada gəzər, oynar ağ bulud. Qəfildən şimşək çaxıb, selləmə yağış başlar, Aləmə ətir saçar min cür çiçək, min cür ot. Amma günəş odundan tez qaçıb gedər bahar, Zalım səyyad əlindən qəlbi qan ahu kimi. Əlvida sən, yaşılim, əlvida, gözəl bahar, Bircə göz qırpımında solar çöllər geyimi”³²⁶.

Abdulla Aripov Vətənin təbii gözəlliklərini vəsf etməklə kifayətlənmişdir. Şair əziz və doğma məkanın təbii obrazı ilə yanaşı milli mahiyyətini və tarixini də göstərməyi qarşısına məqsəd qoyur. Xüsusi qeyd etməliyik ki, Abdulla Aripovun Vətənlə bağlı əxlaqi-fəlsəfi konsepsiyasında tarixi təlqin, tarixilik aparıcı mövqe tutur. Şair ana yurdunun çağdaş vəziyyətini keçmişlə üzvi birlikdə, eyni poetik kontekstdə təsvir etməyə çalışır. Beləliklə, Vətənin bugünkü qiyafəsi keçmiş siması ilə birləşərək tamliq, bir bütövlük kəsb edir. Məsələn, nəzərdən keçirdiyimizi “Qarşı nəğməsi” şeirində ana yurd tarixi ilə bağlı aşağıdakı təfsilatlar və tarixi yaddaşı əks etdirən detallar olmasaydı, Vətənin poetik qiyafəsi indiki dərəcədə hərtərəfli əks etməzdi: “Yollar boyu, hər yerdə, qala, kurqanlar izi, İskəndər, Qüteybədən qalmış saysız divarlar. Bu yerlərdə ilk dəfə gurlamış Teymur səsi, Çingizilər başına salıb güclü zərbələr. Ah onlardan nə qaldı? Dürü rəvayət fəqət... Biri qurduqlarını o biri etdi viran. Əgər vaxtın çox olsa, söyləsən hey hekayət Hətta ki Firdovsi də baxardı sənə heyran. Amma indi qəlbimdə dəli bir həsrət ilə, Özbəyimin, ölkəmin keçmişini anıram, Mən bu gün dostlarıma deyirəm mələmətlə, Bircə ağac əkməyən əmirlərə yanırım”.³²⁷

XX əsr özbək poeziyasında Vətən konsepsiyasının və Vətən fəlsəfəsinin yenilənməsində A. Aripov yaradıcılığının xüsusi yeri var. Bu nöqteyi-nəzərdən şairin “Özbəkistan, Vətənim mənəm” (1969) şeirinin əhəmiyyətini ayrıca qeyd etmək zəruridir. Milli poeziyada milli şüur və Vətən duyğusunun yetkinləşməsində, Vətən obrazının mənəvi-əxlaqi cəhətdən zənginləşməsində bu şeir böyük rol oynadı. Sələflərin söyləyə bilmədiyi Vətən dərnlərini, ustadlar qəlblərində əbədiyyətə apardıqları Vətən arzularını A. Aripov və nəsiltaşları şeirdə əks etdirməyə nail oldular. Gənc nəslin yanıqlı və həsrətlə yoğrulmuş Vətən nəğmələri uzaqlardan, tarixin dərinliklərindən gələn bir səs kimi, eyni zamanda, o da uzaqlarda olan, yol gəlməkdə olan İstiqlal sədası tək qüdrətli idi. “Özbəkistan, Vətənim mənəm” təkə bir şairin, yalnız bir nəslin deyil, bəlkə də, azadlıq və İstiqlal eşqində yanan bütün bir millətin məhrəm bir Vətən hayqırığı və nəğməsi idi.

Şeirin ilk bəndində müəllif öz estetik niyyətini hərtərəfli əsaslandırır. Hər bir misrada müəyyən və mühüm bir bədii-fəlsəfi fikrin öz əksini tapdığını görürük. Ən mühümü, cavan qələm sahibi ana yurd haqqındakı arzu etdiyi yeni və bakirə duyğuları, Vətənə yaraşan səmimiyyətlə yoğrulmuş emosional deyimləri, ana Vətən haqqında ustadların deməyə imkan tapmadığı həsrətli Sözü, o böyük və məhzun Nəğməni yaratdığını gənc bir şairə sevinc ilə elan edir. Bu bənddəki “ancaq” sözünə diqqət edək. Əminliklə söyləmək mümkündür ki, A. Aripovun və özbək altmışıncılarının Vətən haqqındakı yeni Sözü tarixi bu şeirlə yanaşı, daha dərinə getsək, eynən bu misradan başlanır: “Bir ölkə var dünyada Ancaq...”.

Elə buradaca Abdulla Aripovun böyük müasirlərindən biri – Erkin Vahidovun

326 Abdulla Aripov. Yıllar armonı, səh. 229.

327 Abdulla Aripov. Yıllar armonı, səh. 230.

“Özbəyim” (1968) qəsidəsini xatırlamaq təbii və zəruridir. Xüsusən, həmin şeirdəki aşağıdakı misralar yuxarıda qeyd etdiyimiz mülahizələrlə həmahəng səslənir:

Mənə Puşkin bir cahandır,
Mənə Bayron bir cahan.
Amma Nəvai babam var,
Köksü asiman özbəyim³²⁸.

Bax bu “Amma” ilə yuxarıdakı “Ancaq” bənzər, hətta eyni estetik missiyanı yerinə yetirməkdədir. Sanki gənc lirik qəhrəman zamanın və hakim milli-siyasi, poetik-fəlsəfi fikrin hərəkətinə “Dayan!” deyir. Bu əslində yeni lirik qəhrəmanın öz ədəbi əxlaq və dünyabaxışında kök atmış meyar və ölçülərə etirazı, onlara qarşı çıxması idi...

Bir ölkə var dünyada ancaq,
Yazılmamış dastandır varı.

XX yüzilin dahi sənətkarlarından biri Boris Pasternakın uzaqgörənliklə söylədiyi kimi, “Talant estъ yedinstvennaya novostъ, kotoraya vseqda nova”, yəni istedad həmişə yeni ola bilən, köhnəlməyən yeganə yenilikdir. Həqiqətən də, yeniliyini və özünəməxsusluğunu itirməmək istedadın əsas əlamətlərindən biridir. Bundan çıxış edərək, nə vaxtlarsa formalaşmış bərkimiş və daşlaşmış nəsnelərə, anlayışlara, adət və dəblərə yeni nöqtəyi-nəzərdən yanaşmaq da həqiqi istedadın təbiəti ilə qırılmaz surətdə bağlılığını vurğulamaq məqsədə müvafiqdir. Bu yöndəki və mövzudakı şeirlər mövcud ictimai-siyasi müvazinəti bədii tərzdə inkar edərək, düşüncə və təsəvvürlərdə dönüş yaradırdı. A.Aripovun Vətən mövzusunda olan şeirləri ilə və xüsusən, “Mən neçin sevirəm Özbəkistanı?” poetik sualı, “Özbəkistan, Vətənim mənim” qəsidəsi ilə yanaşı, Erkin Vahidovun “Ana torpaq”, “Özbəyim”, “Özbəkistan”, Rauf Pərfinin “Ana dilim”, “Özbəkistan”, Çolpan Erqaşın “Vətəni tanımaq”, “Vətən” və başqa istedadlı şairlərin Vətən, ana yurd haqqındakı yeni ovqatlı şeirləri milli mənlik şüurunun və Vətən duyğusunun yetkinləşməsində mühüm rol oynadı.

“Özbəkistan, Vətənim mənim” şeirini dəfələrlə, yenidən və yenidən oxuyarkən, bu şeirin, həqiqətən də, 60-cı illər poeziyasında yeni bir epoxanın başlanmasına təkan verdiyinə inanırıq.

Bu gözəl və o dövr üçün son dərəcə böyük cəsarətlə yazılmış şeirində A. Aripov özünün və altmışıncıların narahət bədii axtarışlarını özünəməxsus sənətkarlıq və cəsarətlə ümumiləşdirərək, Vətəni doğma xalqsız təsəvvür etmək mümkün deyil, ideyasını irəli sürürdü. Şair poetik təxəyyülün və məntiqin sehrli gücü ilə Vətən fəlsəfəsinin yeni mənasını və mahiyyətini kəşf etməyə nail olur. Yuxarıdakı təhlillər göstərir ki, 60-cı illərdən etibarən yalnız A. Aripov yaradıcılığında deyil, ümumən, bu pleyadanın şeiriyyətində Vətən obrazı poetik müəyyənlik qazanır və yeni emosional milli cizgilərlə boy göstərməyə başlayır. Yeni şairlərin bu yöndəki mənəvi-estetik axtarışları 50-ci illərin ortalarından başlasa da, bu proses məhz 60-70-cı illərdə qəti şəkildə başa çatır.

328 Erkin Vahidov. Muhabbatnoma. İkki cildlik. I cild. Toşkent, Ğ. Ğulom nomidaqi Adabiyot va sanat nəşriyoti, 1986, səh. 337.